

$$p_{19} = 0.2000 \quad 0.2000 \quad 0.2000 \quad 0.2000 \quad 0.2000$$

Таблиця 2

Кроки обсягу чистого доходу від реалізації продукції

	P1	P2	P3	P4	P5
K=1	0.5143	0.3611	0.0044	0.0860	0.0342
K=2	0.0900	0.0900	0.2082	0.4035	0.2082
K=10	0.1972	0.1972	0.2011	0.2035	0.2011
K=18	0.1999	0.1999	0.2000	0.2001	0.2000
K=19	0.2000	0.2000	0.2000	0.2000	0.2000
K=20	0.2000	0.2000	0.2000	0.2000	0.2000

Отже, застосування сучасної теорії прогнозування на основі ланцюгів Маркова дозволяє вирішити складні задачі для сучасних економічних суб'єктів, оскільки дана теорія дозволяє врахувати коливання показників за попередні періоди одночасно із врахуванням імовірності настання події. Обсяг чистого доходу від реалізації продукції за даними розрахунків оцінюється змінним станом, $P_1=0.0342$, $P_2= 0.5143$, $P_3= 0.3611$, $P_4=0.0044$, $P_5= 0.0860$, цей стан може бути зумовлений таким параметром, як сезонність, оскільки фірма займається проектно-будівельними роботами, відповідно - в літній період часу ремонтні роботи проводяться частіше, тому чистий дохід від реалізації продукції - вищий.

Використана література

1. Математичні методи ринкової економіки для спеціалістів-кібернетиків, Рогатинський Р.М, Гарматій Н.М /-Т.: ТНТУ, 2015. – 24с.
2. Прогнозування поведінки цінних паперів на основі ланцюгів Маркова. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/13661/2/VseukrStud_20121v2_Doroshchuk_R-Prohnozuvannia_povedinky_30.pdf.

УДК 336.144

Андрій Глухов – ст. гр. ФБС-16-1зм

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ В БЮДЖЕТНОМУ ПРОЦЕСІ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Науковий керівник: к.е.н., доцент Глухова В. І.

Andrii Glukhov, student

Kremenchuk Mykhailo Ostohradskyi National University, Ukraine

APPLICATION OF THE PROGRAM-TARGET METHOD IN THE BUDGET PROCESS AT THE LOCAL LEVEL

Scientific supervisor: Ph.D., Associate Professor Hlukhova V.I.

Ефективне управління бюджетними ресурсами для України є постійним пріоритетним питанням державного фінансового менеджменту. Успішність виконання

поставлених завдань залежить не тільки від фінансових можливостей країни, а й від того, наскільки ефективно здійснюється розподіл та управління наявними бюджетними ресурсами.

Діюча система планування й розподілу бюджетних коштів не відповідає вимогам сучасності, розпорядники коштів не здатні аргументувати власну потребу в асигнуваннях з позиції ефективності, що ускладнює установавання доцільності використання фінансових ресурсів.

З метою підвищення ефективності використання бюджетних коштів у нашій державі задекларовано поступову відмову від постатейного фінансування та перехід до використання програмно-цільового методу бюджетування на всіх рівнях бюджетної системи.

Програмно-цільовий метод (ПЦМ) у бюджетному процесі слід розуміти як систему управління бюджетними коштами в середньостроковій перспективі для розробки й виконання бюджетних програм, орієнтованих на кінцевий результат [1]

Програмно-цільовий метод передбачає, що усі витрати бюджету повинні затверджуватися у вигляді програм, кожна програма повинна мати головного розпорядника коштів, а також конкретні цілі і кількісне вимірювання.

Запровадження в Україні ПЦМ почалося згідно Концепції застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі» від 14.09.2002р. № 538 [2] на рівні державного бюджету. На рівні місцевих бюджетів в Україні ПЦМ поетапно запроваджувався як експеримент. Якщо плани й склалися у вигляді бюджетних програм, однак фінансування видатків велося постатейно з-за відсутності розробленого механізму фінансування видатків на місцевому рівні за бюджетними програмами.

Стратегія розвитку системи управління державними фінансами, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 р. № 774-р передбачає здійснення протягом 2013 — 2017 років нормативно-правового та методологічного забезпечення складання і виконання місцевих бюджетів на основі ПЦМ.

Завдання, визначені у Стратегії, спрямовані на впровадження середньострокового бюджетного планування, вдосконалення системи державного фінансового контролю із посиленням відповідальності учасників бюджетного процесу, зміцнення фінансової основи місцевих бюджетів.

Аналіз формування бюджетних програм на рівні місцевих бюджетів розглянемо на прикладі бюджетних програм, затверджених Полтавською обласною державною адміністрацією. Цільові регіональні бюджетні програми формують головні розпорядники коштів – відповідальні виконавці бюджетних програм.

Аналіз даних звітності засвідчив, що у 2015р. загальний відсоток виконаних програм склав 68,13%, відносно 61,14% у 2014р. (до аналізу включено 37 програм, фінансування яких забезпечено від 50% до 100 % необхідних обсягів).

В табл 1. наведено склад і обсяги фінансування у 2015 р. по основних бюджетних програмах у Полтавській області.

Таблиця 1

**Показники виконання плану фінансування основних бюджетних програм в
Полтавській області за 2015р. (тис. грн.) [3]**

Назва програми	План	Факт	% виконання
Цільова програма впровадження в області третьої фази Проекту ЄС та Програми Розвитку ООН "Місцевий розвиток, орієнтований на громаду" на 2012-2015 рр.	10030	1988,8	88,7
Обласна цільова програма впровадження в Полтавській області третьої фази Швейцарсько-Українського проекту "Підтримка децентралізації в Україні" DESPRO на 2015-2017рр	12621,3	6354,5	50,3
Обласна програма "Питна вода Полтавщини" на 2011-2020рр.	39972	26156,5	65,4
Регіональна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро в Полтавській області на період до 2021р.	167740	103636	61,8
Програма зайнятості населення Полтавської області на 2013-2017рр.	26834	24574,8	91,6
Цільова соціальна Програма протидії захворюванню на туберкульоз на 2013-2016рр.	22654,7	17928,7	79,1
Обласна цільова соціальна програма профілактики, діагностики та лікування гепатитів на 2014-2016рр.	4576,1	4120,8	90
Обласна цільова соціальна програма протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2015-2018рр.	26995,8	14026,7	52
Обласна програма оздоровлення та відпочинку дітей на 2015-2019рр.	7215	5354,6	74,2
Обласна програма розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016рр.	5938,3	3317,6	55,9
Регіональна програма "Територіальна оборона" на 2015р.	7700	7381,3	95,9

Як видно з табл. 1, фінансування багатьох важливих програм не проведено в повному обсязі через недостатність фінансових ресурсів. Однак варто зазначити, що ефективність виділених коштів також не завжди можна оцінити об'єктивно, оскільки відсутні прозорі, адекватні оціночні показники результативності виконання програм. До того ж, кількість програм велика, що викликає розпорошеність обмежених бюджетних коштів.

На нашу думку, повноцінне впровадження програмно-цільового бюджетування за умов фінансової децентралізації посилить відповідальність органів самоврядування у витрачання бюджетних коштів, поряд з розширенням їхньої фінансової самостійності.

Однак і на місцевому рівні, як це було здійснено на загальнодержавному, необхідною є оптимізація кількості програм (укрупнення) за галузевою чи відомчою ознакою.

Принципи здійснення фінансування мають базуватись виключно на співвідношенні ресурсів до ефективності витрачання бюджетних коштів за програмами.

Доцільним є розробка дієвого, ефективного механізму фінансування бюджетних програм на місцевому рівні органами Державного казначейства України.

Використана література

1. Огонь Ц.Г. Проблеми підвищення ефективності формування та використання бюджетних коштів / Ц.Г. Огонь // Бюджетна політика: Наукові праці НДФІ – Київ, 2004. – №4 (33). – С. 27-32.

2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі» від 14.09.2002р. № 538, [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/538-2002-p>.

3. Полтавська обласна державна адміністрація/ Офіційний веб-портал, [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.adm-pl.gov.ua>

УДК 658.14

Ольга Дячун, к.е.н., доцент

Марія Гайдук – ст. гр. ПФМ-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСОБЛИВОСТІ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Olha Dyachun, Ph.D., Associate Professor

Mariia Haiduk, student

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

FEATURES OF UNCERTAINTY OF ENTERPRISES ENVIRONMENT

Діяльність підприємств в середовищі, для якого характерний високий рівень конкуренції та неоднозначність впливів на його фінансово-економічний стан, побудова системи стратегічного управління є базовою вимогою до керівництва компанії.

Не зважаючи на мінливість зовнішнього по відношенню до суб`єкта господарювання середовища, основні тенденції його розвитку слід аналізувати, поділяти на окремі фактори, визначати залежність досліджуваного підприємства від їх проявів, розробляти операційні заходи щодо стимулювання позитивно наслідкових ефектів та мінімізації тих, які на підприємство справляють деструктивний вплив.

Невизначеність середовища є відносною його ознакою. Безумовно, спрогнозувати відсоткову ставку за кредитами у фінансових установах на 5 років - завдання у вітчизняних реаліях є майже неможливими до виконання, проте зрозуміти тенденції та «прив'язати» підприємство до них – це те, чим повинні займатися аналітики будь якої компанії.